

מהתיקנה הדף היומי

גלין מס'
31

פר' כי תצא
תש"פ

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

יומא דהילולא של הרה"ק רבי שמואל בונים מפרשיסחא צוק"ל בן הרה"ק רבי צבי צוק"ל, ולב"ע ביום י"ב אלול תקפ"ז בשם משמואל (פר' ואתחנן תרע"ה) הביא: **"באזנינו שמענו שהקדוש הרבי רבי בונים מפרשיסחא זצלה"ה היה מתפלל בלי שום תנועה, אלא היה עומד כמו עמוד של אבן ורק עיניו זלגו דמעות ושופעות בלי הפוגות"**. עוד הביא שם (בפר' תולדות תרפ"א): **"הגיד כ"ק הרבי רבי בונים זצלה"ה מפרשיסחא שהכל נפגם בחורבן הבית חוץ מן התורה, והו תורת ה' תמימה, שהיא לעולם תמימה בלי פגם"**.

ועוד כתב שם (פר' קורח תרע"ז): **"הגיד אדמו"ר הקדוש רבי בונים מפרשיסחא זצלה"ה שבאם היה רוצה אברהם אבינו עליו השלום להחליף איתו לא היה רוצה, באשר איננו עושה עסק אלא לצורך גבוה [-לתועלת השכינה], וזה החילוף מה יתרון יהיה להשי"ת, שסוף סוף לא יהיה להשי"ת אלא אברהם אחד ובונים אחד..."**

הרבי רבי בונים היה אומר, שמי שרוצה לשבור את תאוותיו, יסתכל על אלו שהשיגו כבר את התאוות, ויראה איזה פנים יש להם, ואז מיד ימאסו בעיניו התאוות...

פעם נזדמן להרבי רבי בונים להיות באכסניה יחד עם קבוצת יהודים שלא הצטיינו מאוד ביראת שמים. הם ישבו ושתו קפה עם חלב, והרבי רבי בונים שתה קפה בלי חלב. נטפלו אליו אותם היהודים ושאלו אותו מדוע אינו שותה את החלב? השיב להם רבי בונים, בעלת האכסניה היא גויה, והחלב הזה הוא חלב עכור"ם ואסור לשתותו מחשש חלב טמא. התחילו האנשים לצחוק עליו ואמרו: "הרי לכפרית בעלת האכסניה יש רק פרות טהורות, ומה ענין חלב טמא לכאן?". התפלל הרבי רבי בונים להשי"ת שיעזור לו מן השמים שיוכל להוכיחם על פניהם, ואכן עוד הם מדברים, נכנסה לחדרם הכפרית ושאלה איך היה היום הקפה? השיבו האנשים שבאמת היה היום טעים במיוחד. מיד פנה אליה הצדיק ושאל: "מה יום מיומים? מדוע באת היום לשאול אם הקפה היה טוב?", השיבה הכפרית: "היום שמתי בקפה חלב גמל, ורציתי לדעת אם טעמו ערב להככם..."

מין בעל החידושי הרי"ם מגור צוק"ל שהיה מתלמידיו של הרבי רבי בונים, סיפר שהרבי לימד אותם את כוונת האכילה בפשטות, שעל כל לעיסה ולעיסה יבקש האדם מהשי"ת שלא יאונה לו ח"ו מאכל של איסור, ויקבל עליו שאם יש במאכל נדנדו איסור ח"ו עדיף לו שיחנק מקודם [וכך הביא בשם משמואל (פר' וישלח תרע"ז) בשם החידושי הרי"ם צוק"ל, אודות התולעים השכיחים בימי הקיץ במאכל ומשקה, שמי שניחא ליה באמת ליחנק באכילתו ולא יבלע אחד מהם, שוב אין מזדמנים לפניו וניצול מהם].

איך הצליח הגבאי צדקה המיתולוגי רבי דוד לייב לרכך את לבו של המיליארדר

צדקה תציל ממות

למדנו בדף היומי (שבת קנ"ז ע"ב): **נפק שמואל ודרש, וצדקה תציל ממות, ולא ממיטה משונה אלא ממיטה עצמה.**

מי לא זוכר את הגבאי צדקה החשוב הצדיק רבי דוד לייב שוורץ זצ"ל שהיה תמיד זועק בלוויית **"צדקה תציל ממות"**? הוא היה מכריז על עצמו **"דער שוורער איז דא!"** [-השנוורר כאן]. את הילדים הוא היה מברך באהבה: **"זאלסט וואקסן א גרויסע חנייקא!"** [-שתגדל להיות חניוק (-כניי חיבה לפרחי החסידים)]. ותמיד היה זועק ותובע בחייו: **"געב א הער מיין געלט!"** [-תן את הכסף שלי].

פעם ביום חורפי במיוחד נכנס רבי דוד לייב לבית של מיליארדר בתל אביב והמתין לו בסלון. כשהגיע בעל הבית לסלון חשכו עיניו. "געב א קוק וואס דו האסט דא בארבעט!" [תראה מה עשית כאן] - הוא אומר לרבי דוד לייב, "תראה את הנעליים שלך המטונפות בבוקר, לכלכת לי את כל הבית בבוקר...". ר' דוד לייב מתנצל ואומר לגביר: "קיימת בהדור רב ברוך מרחם על הארץ, ריחמת על הרצפה שתהיה נקיה, עכשיו בבקשה ממך תקיים בהדור רב ברוך מרחם על הבריות..." הגביר היה בן תורה, הוא נהנה מאוד מהווארט, הוציא חופן שטרות ונתן לר' דוד לייב.

מי שראה את הכוך בקרית ויזניץ בבני ברק, בו היה גר ר' דוד לייב, ראה מה זה שלעצמו די לו בקב חרובין... הוא לעצמו לא היה זקוק לכלום, אבל לעניי ישראל הוא דאג לכל מחסורם ותמך בהם ביד רחבה.

ברצוני לספר אודות מצות הצדקה של אבי רבי שמואל צבי בן רבי בנימין קובלסקי צוק"ל. כשהיה בא איזה יהודי לבקש צדקה, אבא מעולם לא נתן צדקה בדת. הוא היה מכניס את האורח הביתה, ומבקש מאמא אם היא יכולה להגיש איזה כוס תה וחתיתך עוגה. בינתיים הוא היה לובש לכבוד האורח חליפה מיוחדת. וכך הוא נגש למצות הצדקה כמו שאנחנו נגשים לחפש אתרוג. חבל על דאבדין! (מתוך הפתיחה לשיעור, י"ט אב)

הרשעים בפתחו של גיהנום

השבוע למדנו בדף היומי (דף ק"ט ע"א) **"רשעים אפילו על פתחו של גיהנום אינם חוזרים בתשובה"**.

שאלו פעם את הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ צוק"ל: ואם הם ירצו לחזור וכי אפשר לחזור בתשובה על פתח הגיהנום? ענה להם רבי נפתלי, לחזור בתשובה אמנם אי אפשר, אבל לפחות להודות בעבירות שהם עשו הם יכולים, ורשעים אפילו על פתחו של גיהנום אינם רוצים להודות כלל בעבירות שלהם...

איך לחזק את חוש הריח

למדנו בדף היומי (דף כ"א ע"ב): **"הדחאים נתנו ריח - אלו בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא"**. פירש הרה"ק רבי יהושע ממאניסטרשיטש צוק"ל בספרו 'ערכי יהושע', כי

המשנה אומרת במסכת סוטה (דף מ"ח ע"א) הטהרה נטלה את הריח, והגמרא שם מספרת על כך: **"רב הונא אשכח תומרתא דחינוניתא [-רב הונא מצא מין תמר הנקרא חינוניתא, שיש בו ריח טוב מאוד]. שקלה כרכה בסודריה [-נטלו וכרכו בתוך הסודר שלו]. אתא רבה בריה [הגיע בנו רבה], אמר ליה, מורחינא ריחא דחינוניתא [-אני מרגיש כאן ריח של חינוניתא]. אמר ליה, בני טהרה יש בך [-מכיון שאתה מריח כל כך את ריח הפירות, בודאי יש בך טהרה]". מכך אנו רואים שהטהרה מחזקת את חוש הריח, וההיפך חס וחלילה פוגם ומחליש את חוש הריח.**

ולכן דורשת הגמרא את הפסוק 'הדחאים נתנו ריח' - אלו בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא, כי כשחוש הריח מתחזק הרי זה סימן שבחורי ישראל אינם טועמים טעם חטא.

איך לנשימה עבור ההורים

קראנו בתורה בשבת קודש פרשת ואתחנן בעשרת הדברות **"כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך"**. המצב לצערנו בארץ ובכל העולם גורם שאנחנו הילדים מהווים איך לנשימה עבור ההורים, ומי שמתעלם מההורים הוא פושע. ומי שלומד את דברי רש"י הקדוש רואה דבר נורא אודות השכר והעונש שבמצוה זו. בפרשת יתרו בעשרת הדברות על הפסוק **"כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך"**, מביא רש"י את דברי המכילתא: **"אם תכבד יאריך, ואם לאו יקצרין..."**

החינוך (במצוה ל"ג) כותב בלשונו הקדוש על טעם מצוה זו: **"שראוי לו לאדם שיכיר ויגמול חסד למי שעשה עמו טובה ולא יהיה נבל ומתנכר וכפוי טובה, שזו מדה רעה ומאוסה בתכלית לפני אלקים ואנשים"**. וכפי שאבא צ"ל רבי שמואל צבי בן רבי בנימין חיך אונתו מגיל ילדות, שהדבר הכי מאוס גם כלפי הבריות וגם כלפי שמיא, זה להיות כפוי טובה.

הרבי שלי המגיד מישרים מרן **רבי מרדכי דרוק** צ"ל היה אומר על הגמרא בקידושין (דף ל"א) השואלת: עד היכן כיבוד אב ואם? והגמרא מביאה את הסיפור של דמא בן נתינה. שאל הרבי רבי מרדכי למה היו צריכים להביא דוגמא מגוי? למה לא מביאים סיפורים מתנאים ואמוראים קדושים? וכי התנאים והאמוראים לא קיימו מצות כיבוד אב ואם? אומר רבי מרדכי, דמא בן נתינה זה לא המקסימום, דמא בן נתינה זה המינימום, מכאן רק מתחילים...

אנשים נוטים להיות מובילים במציגו בכל מיני ארגונים וחסידיות. תובילו מציגו במשפחה שלכם. מי מוכן יותר למסור את גופו ואת נפשו עבור ההורים... ההורים זקוקים לנו, הבה נעניק להם את מה שהם צריכים! (מתוך הפתיחה לשיעור, י"ג אב)

שראוי לו לאדם
שיכיר ויגמול
חסד למי
שעשה עמו
טובה ולא יהיה
נבל וכפוי
טובה

מיני מתיקה

הפסוק בקהלת (פרק ב' פסוק ט') אומר: "אף חכמתי עמדה לי". מפרשים חז"ל הקדושים (בילקוט קהלת רמז תתקס"ח) "תורה שלמדתי באף נתקיימה לי". בפשטות הכוונה "עמדה לי", שאדם שלומד תורה ביגיעה מתוך קשיים, תורה זו נשארת חקוקה אצלו והוא זוכר אותה לעד. חשבתי בחמלת השם עלי ובסיעתא דשמיא להוסיף מה הכוונה "עמדה לי". חז"ל אומרים במסכת פסחים (דף ק"ט ע"א) על הפסוק "היקום אשר ברגליהם" – "אמר רבי אלעזר זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו". על אותו מטבע לשון אפשר להסביר "אף חכמתי עמדה לי", שכשאדם מתייגע בתורה, זה מגיע לו מתוך קושי, מתוך חוסר נוחות, "עמדה לי" זה מעמיד אותו על רגליו, וכמו הכסף שנותן כח ותקווה לאדם, כמו כן התורה שהוא לומד ביגיעה מעמידה אותו על רגליו ומשנה לו את כל מבנה החיים ונותנת לו כוחות גוף ונפש להתמודד עם כל הקשיים.

אליבא דהלכתא - חשיבות עריכת סעודה בשרית בסעודת הברית

לכבוד הגה"ח רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

בקשר למה שכתבתם (בגליון 25 לפ"ר מטות מסעי) אודות סעודה חלבית בברית מילה, הנה בעבר הארכתי בגליוני הקט 'יין ישן' אודות החובה לערוך סעודת ברית בבשר ולא בחלב, וכך הבאתי שם:

- בספר י"ג אורות (מערכת ציעשנב) הובא: הגה"ק מציעשנב אמר שאם נותנים זגים אצל סעודת ברית, אז ילמדו הילד חומש, ואם נותנים בשר, אז ילמדו גמרא.
 - וראה ב"שפע קודש" (פ"ח): שמעתי מהגאון רבי מנשה קליין (שליט"א) [זצ"ל] בעמח"ס משנה הלכות, שפעם אחת סיפר מרן זי"ע (כ"ק האדמו"ר בעל השפע חיים' מצאנז) מעשה שהיה אצל זקינו מרן רביה"ק בעל הדברי חיים, שבא לפניו איש חשוב והתנצל שיש לו בית מלא תורה וכל בניו לימודי ה' גדולי תורה ויראה, ורק בן אחד יש לו שאינו רוצה ללמוד, ויש לו מזה עגמת נפש וצער גדול. התחיל הדברי חיים להתבונן במחשבתו הטוהרה דכרכו בקדוש ותיכף שאל: "אפשר האסטו געמאכט אמילכילגע סעודה ביים ברית" – אולי עשית סעודה חלבית בשעת הברית. חשב האב וזכר שכיון שהברית שלו היה קודם חג הפסח שאז מחמת חוסר הפנאי והזמן עשו סעודת חלב, נאנח הדברי חיים ואמר: "נו, וואס ווילסטו" [=אם כן, מה אתה רוצה]...
 - כן היה כ"ק האדמו"ר מצאנז זצ"ל מספר ששמע מהרה"ק מנאסויד זי"ע שאמר, שמסעודת ברית חלבית נולד "א מילכילגע אינגעל" (מפי הרה"ח ר' מרדכי טסלר הי"ו).
 - כעין זה הובא גם בספר גדולת יהושע (עובדות וסיפורים הרה"ק מנאסויד זי"ע, ח"ב, מנהגים אות כה) שהרה"ק מנאסויד זי"ע היה אומר בשם הרה"ק רבי יהושע מטאמשוב זי"ע שהגיד: איך דערקען די קינדער פון די מילכילגע ברית, ושצריכים להקפיד לתת פלישיגע סעודות...
 - כן היה כ"ק האדמו"ר מצאנז זצ"ל מספר משמיה דהרה"ק משינאווא זי"ע, שהיה מקפיד שייביאו בשר לסעודת ברית מילה, באמרו שהדבר משפיע להתפתחותו הרוחנית של הילד, ואפשר להכיר על הילד בגדלותו אם הגישו בשר בסעודת הברית שלו (מפי המשב"ק הרב"צ רייך הי"ו, וכן הובא בספר דברי יחזקאל בסופו).
 - בקשר להנ"ל ידועה אמרתו של ה'ברוך טעם' מלייפניק, שאחת הסיבות לחזירת הרעפורם בגרמניה היתה מפני שהפסיקו לעשות סעודה של בשר בברית והחליפו בסעודה חלבית.
 - בספר "והייתם לי סגולה" (בעלזא) מסופר: כשחזר כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע ממדינת הונגריה לגליציה, התעכב במשך כשנתיים בעיר הולושיץ. באותו זמן באו המונים לשחר את פניו ולהתברך מפה קדשו. בין הבאים הגיע יום אחד יהודי מבלארוס (רוסיס הלכנה) ובקשה בפיו, שיזכה בנו לחשק ללמוד תורה. שאל אותו מרן זי"ע אם עשה סעודת ברית מילה ביום שנימול בנו זה. זכר האיש שאכן לא עשה סעודה, כיון שלא היתה אז הפרוטה מצויה בכיסו, רק נתן קצת י"ש בבית הכנסת אחר הברית מילה ושמו "לחיים", ותו לא מיד. אמר לו מרן זי"ע: "אם עושים סעודה ביום המילה, ומזמרים שירות ותשבחות, והן נקלטות באוזני הרך הנימול, הרי זו סגולה עבורו לימים, שיהיה לו חשק ללמוד תורה. אם כן אפוא זאת עשו, כשתחזרו לביתכם תזמינו עשרה אנשים ותערכו סעודה, במקום סעודת הברית מילה, ותזמרו שירות ותשבחות, ועל ידי זה תזכו שיתקרב בנכם לתורתו יתברך שמו. (בצילא דמהימנותא וישב תשע"ה)
- לאחר זמן הגיע אלי מכתב מיהודי יקר שכתב לי שקרא את הנ"ל, ויש לו חבר שרח"ל כל בניו ירדו מדרך הישר, וידוע לו שחבירו ערך סעודות חלביות בבריתותיהם, וכאשר קרא המאמר שכתבתי הדפיס זאת לידידו הנזכר, והיה זה לפני כ"ה ניסן יומא דהילולא של רבינו הקדוש בעל הדברי חיים' מצאנז זי"ע, והחליט אבי הבנים לערוך סעודת הילולא בשרית גדולה כהשלמה לסעודות הברית שלהם, וסיים הלה את מכתבו בתפילה "יהי רצון שיתהפך לבבם מלב אבן ללב בשר".

מקולמוסם של הקוראים

רציתי לנצל במה מכובדת זו ולזכות את הציבור בוורת מאור שבעת הימים מרן הבעל שם טוב הקדוש זי"ע. בספר הקדוש ברית אברהם לשבת הגדול מובא בשם הבעל שם טוב, שכאשר צדיק מסתלק לעולם העליון ובני אדם למטה בעולם הזה מספרים מהתורה והמעשים טובים שלו, מגיע על ידי זה להצדיק בעולם העליון עליה גדולה, וזהו שאמר הכתוב **אז נדברו יראי ה' איש את רעהו ויקשב ה' וישמע ויקתב ספר זכרון לפניו וגו'**, ואמר נדברו בלשון נפעל, **כשנדברו יראי ה' כאן בעולם הזה על ידי איש אל רעהו, והיינו כשמספרים איש אל רעהו מיראי ה' הנפטרים, אז יקשב ה' וישמע ויקתב וגו'**, שיש להם עלייה מזה. עד כאן דבריו הקדושים. ומסיים בספר ברית אברהם שם שגם האנשים המספרים מגדולת הצדיקים יש להם עלייה על ידי זה.

זכיתם, הגאון רבי אברהם ישעיהו, שאתם מדברים על צדיקים שחלקם זכיתם להיות איתם בקשר אישי, שהם הצדיקים עולים מעלה מעלה, ובוודאי שהם לא ישארו חייבים למי שמזכיר אותם ומעורר את הציבור הקדוש לתורה ולתפילה בזכותם. אסיים בברכת הדיוט שתזכו להפצת המעיינות עד ביאת משיח צדקינו אמן.

בברכה, אברהם גרין ירושלים

לכבוד הגאון הנודע המגיד שיעור של כלל ישראל שמחיה יום את התורה הקדושה **הרב אברהם ישעיהו שליט"א**

בתהילים (י"ט ד') נאמר "אין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם". נשאלת השאלה אם אין אומר ואין דברים אז כמובן שזה בלי נשמע? מה הכפל לשון? שמעתי פעם וורט נפלא, יש אדם שמדבר יפה, לשון רהוטה, הוא יודע לרתק ציבור, אבל התוכן שהוא מוסר לא מרתק בכלל. ויש אדם שהדיבור שלו לא מצליח לרתק, אבל התוכן שלו מאוד עשיר ומעניין. יוצא שהתוכן וצורת הדיבור הם שני דברים שונים, וזה ההסבר בפסוק "אין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם", אם אין צורת אמירה וגם אין שום דברים, אז לא נשמע קולם. אצל המגיד שיעור שלנו יש ברור השם שתי הבחינות יחד, גם התוכן הוא לעילא ולעילא, וגם ההגשה היא בצורה מרתקת לעילא ולעילא, אז מה הפלא שכל כך הרבה אנשים נמשכים יום יום לשמוע את השיעור ולקרוא בעיון את העלון.

אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה (ברכות ס"ג ע"ב). פירש הגאון רבי מאיר שפירא זצוק"ל ראש ישיבת יח"ל ומייסד הדף היומי, שמאמר זה מדבר אודות חינוך הבנים, מי שמתייגע וממית עצמו ועמל בכל כוחו על חינוך הבנים, מובטח לו שהתורה תתקיים אצלו ובניו ובניו עד עולם.

מאוצרות הפרשה

זכיתי שאבי מורי הצדיק רבי שמואל צבי קובלסקי זצוק"ל התארך אצלי בפסח האחרון לחיינו בשנת תשנ"ג. בחול המועד אומר לי אבא: הבה ניסע לרבי מגור [מרן הפני מנחם זצוק"ל]. נסענו ונכנסנו אל הקדוש פנימה, והרבי קיבל את אבא זצ"ל במאור פנים. לפני שיצאנו, אמר אבא לרבי על שאתי שְׁנָה-ראשונה יונג'ראמן. פניו של הרבי השתנו, והוא אמר בזה הלשון: "שנה ראשונה: שנה ראשונה איז דאך א מוראדיגע אן; עס איז דא אמוראדיגע בעל הטורים אויפן פסוק 'נקי יהיה לביתו שנה אחת!'" [שנה ראשונה הוא דבר אדיר, יש בעל הטורים חזק על הפסוק 'נקי יהיה לביתו שנה אחת!']

כשיצאנו מהקדוש שאלנו חסידים אודות כוונת הרבי, לאיזה בעל הטורים התכוין, ואף אחד לא ידע. פתחנו חומש ומצאנו את דברי בעל הטורים (דברים כ"ד ה) המרפסין איגרא. וכך הוא כותב שם: "נקי יהיה לביתו שנה, סופי תיבות שם של ד' אותיות, לומר שהשם מעיד עליהם ומגיד שיחתן היתירה, שאפילו שיחה קטנה בין איש לאשתו מגידין לו שנאמר (עמוס ד' י"ג) ומגיד לאדם מה שיחור" (ראה במסכת חגיגה דף ה' ע"ב).

נקודה למחשבה:

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com